

Çalışma Yapraklarıyla

6.Sınıf

DİL BİLGİSİ

Özet Konu Anlatımı
Çözümlü Sorular
Cevaplı Testler

6. SINIF DİL BİLGİSİ

EDİTÖR

Turgut MEŞE

YAZAR

Komisyon

Bütün hakları Editör Yayınevine aittir.

Yayıncının izni olmaksızın kitabın tümünün veya bir kısmının elektronik, mekânîk yollarla ya da fotokopi yoluyla basımı, çoğaltılması ve dağıtımı yapılamaz.

SERTİFİKA NO

40447

KAPAK TASARIMI

Editör Yayınevi Dizgi Ekibi

SAYFA TASARIMI

Editör Yayınevi Tasarım Ekibi

BASKI VE CİLT

Data Dijital Matbaacılık

ANKARA

İLETİŞİM

İvedik Organize Sanayi Matbaacılar Sitesi

1518 Sok. Mat-Sit İş Merkezi No:2/20

Yenimahalle / ANKARA

Tel: 0 312 384 20 33 - 0 505 925 57 81

Fax: 0312 342 23 58

www.editoryayinevi.com

Kitap hakkında görüş ve önerileriniz için

WhatsApp hattımız: 0 505 925 57 81

İÇİNDEKİLER

KÖK - EKLER.....	1
İSİM ÇEKİM EKLERİ (ÇOĞUL EKİ - İYELİK EKLERİ).....	3
İSİM ÇEKİM EKLERİ (SORU EKİ - HÂL EKLERİ).....	5
SÖZCÜĞÜN YAPISI.....	7
İSİMLER (ADLAR).....	9
İSİM TAMLAMALARI.....	11
ZAMİRLER (ADILLAR).....	13
SIFATLAR (ÖN ADLAR).....	15
SIFATLAR (ÖN ADLAR) - SIFAT TAMLAMALARI.....	17
EDATLAR (İLGEÇLER) - ÜNLEMLER.....	19
BAĞLAÇLAR - GEÇİ VE BAĞLANTI İFADELERİ.....	21
YAZIM KURALLARI (B YÜK HARF ERİN KULLANIMI).....	23
YAZIM KURALLARI (DE'NİN YAZIMI - Kİ'NİN YAZIMI).....	25
YAZIM KURALLARI (Mİ'NİN YAZIMI - SAYILARIN YAZIMI).....	27
YAZIM KURALLARI (KISALTMALARIN YAZIMI).....	29
YAZIM KURALLARI (BİRLEŞİK SÖZCÜKLERİN YAZIMI).....	31
NOKTALAMA İŞARETLERİ (NOKTA - VİRGÜL).....	33
NOKTALAMA İŞARETLERİ (NOKTALI VİRGÜL - İKİ NOKTA - ÜÇ NOKTA).....	35
NOKTALAMA İŞARETLERİ (SORU İŞARETİ - ÜNLEM İŞARETİ - TIRNAK İŞARETİ).....	37
NOKTALAMA İŞARETLERİ (KISA ÇİZGİ - UZUN ÇİZGİ - EĞİK ÇİZGİ).....	39
NOKTALAMA İŞARETLERİ (YAY AYRAÇ - KÖŞELİ AYRAÇ - KESME İŞARETİ).....	41
CEVAP ANAHTARI.....	43

KÖK

- Bir sözcüğün parçalanamayan anlamlı en küçük parçasına **kök** denir.

Örnek:

- › al-, kır-, sev-, kırp-, sus-; ad, kuş, kar, yün, dört...

✍ Not: Bir sözcüğün kökü bulunurken aldığı tüm ekler çıkarılır ve geriye kalan anlamlı en küçük parça sözcüğün kökü olur.

Örnek:

- › “Susuzluk” sözcüğünün parçalanamayan, anlamlı en küçük parçası “su” ifadesidir. Bu ifade, sözcüğün tümüyle anlam ilişkisi içerisinde.

- İsim kökü ve fiil kökü olmak üzere iki tür kök vardır.

İsim Kökü: Canlı ve cansız tüm varlıklara karşılık gelen, “-mek/-mak” eklerini aldıklarında anlamsızlaşan köklerdir.

Örnek:

- › kör, su, kor, ateş, ayak, ok, ip, yel ...

Fiil Kökü: Bir iş, oluş, hareket bildiren; “-mek/ -mak” ekini aldıklarında anlamlı olan köklerdir.

Örnek:

- › gel-, uç-, git-, al-, yat-, oku-, sev-...

✍ Not: “Git-, süz-” şeklinde yazılan sözcüklerin sonundaki kısa çizgi (-), bu sözcüklerin fiil kökü olduğunu belirtir ve bu sözcükler okunurken sonuna “-mek/-mak” eki getirildiğini ifade eder. → git(mek), süz(mek)

✍ Not: Bazı kökler hem isim hem de fiil kökü olarak kullanılabilir. Bu kökler; aralarında anlam ilgisi var ise **ortak kök**, hiçbir anlam ilgisi yok ise **sesteş kök** adını alır.

Soru: Aşağıdakilerin hangisinde altı çizili sözcüğün kökü yanlış gösterilmiştir?

- Öğretmenim, okumanın yaşı yoktur derdi.
- Kırmızı arabasını kayalıklara çarpmıştı.
- Emine Kadın'ın güleç bir yüzü vardı.
- Korkunç bir şeyle karşılaşmış gibiydi.

Çözüm: Kök, bir sözcüğün parçalanamayan anlamlı en küçük parçasıdır. Ancak anlamlı olan en küçük parçanın, sözcüğün kökü olabilmesi için sözcüğün bütünüyle anlam ilişkisinin bulunması gerekir. Buna göre B seçeneğindeki “kırmızı” sözcüğünün kökü yanlış gösterilmiştir. “Kırmızı” sözcüğünün tamamı kök hâlinindedir, sözcük ek almamıştır.

EKLER

- Sözcüğün sonuna eklenerek yeni sözcükler türeten veya sözcüklerin cümle içindeki görevlerini belirleyen ses birliklerine **ek** denir.

Örnek:

- › bak - ış - lar - ın
kök ekler

- Ekler, yapım ekleri ve çekim ekleri olmak üzere iki bölümde incelenir.

YAPIM EKLERİ

- Eklendiği sözcüğün anlamını değiştiren ekler **yapım ekleri** denir. Yapım ekleri isimden isim, isimden fiil, fiilden fiil ve fiilden isim türetir. Ayrıca yapım eki almış sözcüklere **gövde** denir.

Örnek:

- › utan - gaç - lık → Ekler a lamı değiştirmiş
fiil yapım yapım
kökü eki ki

ÇEKİM EKLERİ

- Klendikleri sözcüklerin anlamını ve türünü değiştirmeyen ancak cümle içindeki görevlerini belirleyen ekler **çekim ekleri** denir.

- › kitap - lar - da → Ekler anlamı değiştirmemiş
isim çekim çekim
kökü eki eki

✍ Not: Çekim ekleri hem isimlere hem de fiillere getirilir. İsimlere getirilen ekler isim çekim ekleridir.

Soru: “Emeksiz yemek olmaz.” cümlesindeki sözcüklerin aldığı ekler, sırasıyla hangi seçenekte doğru verilmiştir?

- Yapım eki - Çekim eki - Yapım eki
- Yapım eki - Yapım eki - Çekim eki
- Çekim eki - Çekim eki - Yapım eki
- Çekim eki - Yapım eki - Çekim eki

Çözüm: Emek - siz ye - mek ol - maz .
yapım yapım çekim
eki eki eki

Cümledeki sözcükler yukarıda belirtildiği gibi sırasıyla “yapım eki - yapım eki - çekim eki”ni almıştır.

CEVAPLI TEST - 1

1. Çekim ekleri eklendikleri sözcüğün anlamını değiştirmeyen eklerdir.

Buna göre aşağıdakilerin hangisinde "çocuk" sözcüğünün aldığı ek, çekim ekidir?

- A) Senin çocuksu tavırların herkesi bezdirmiş.
B) Alt kata çocuklu bir aile taşınmış.
C) Bence şu anda çocukluk ediyorsun.
D) Sizin çocuklar anneannelerinde mi?
2. Alınganlık; üzüntü, kızgınlık gibi duyguların biraz da iğneleyici bir dille ortaya konulması sistemidir.

Yukarıdaki altı çizili eklerin türü hangi seçenekte sırasıyla doğru verilmiştir?

- A) Çekim Eki, Çekim Eki, Yapım Eki
B) Yapım Eki, Yapım Eki, Çekim Eki
C) Çekim Eki, Yapım Eki, Çekim Eki
D) Yapım Eki, Çekim Eki, Yapım Eki
3. Aşağıdaki sözcüklerden hangisi hem yapım hem de çekim eki almıştır?

- A) Eczacılar B) Parklarda
C) Doktorlar D) Raflardan

4. Aşağıda isim köklü ve fiil köklü sözcükler sınıflandırılırken bir yanlışlık yapılmıştır.

İsim Köklü Sözcükler	Fiil Köklü Sözcükler
bademli	yazı
kavgacı	sözlü
saçsız	ölçü
görgü	bilge

Buna göre hangi sözcükler yer değiştirirse bu yanlışlık giderilmiş olur?

- A) bademli - ölçü B) görgü - sözlü
C) kavgacı - bilge D) saçsız - yazı

5. Kök; sözcükte bulunan tüm ekler çıkarıldıktan sonra geriye kalan anlamlı kısımdır. Sözcüğün kökünün, o sözcüğün tamamıyla anlam bakımından ilişkili olması gerekir.

Buna göre aşağıdakilerin hangisinde sözcüğün kökü yanlış gösterilmiştir?

- A) Etraftaki kare zemin dikkatimizi çekmişti.
B) Gözü şiştiği hâlde görebiliyordu.
C) Yarışmanın birincisi şimdiden belli.
D) Haftaya vergi denetimi olacaktı.

- 6.

I. İnsanlar II. Sorumluluk III. Huzurlu

Yukarıdaki altı çizili eklerin türü aşağıdaki seçeneklerin hangisinde doğru verilmiştir?

	I	II	III
A)	Çeki eki	Çekim eki	Yapım eki
B)	Çek m ki	Yapım eki	Yapım eki
C)	Yapım eki	Çekim eki	Yapım eki
D)	Yapım eki	Yapım eki	Çekim eki

7. Aşağıdakilerin hangisinde sesteş kökler bir arada kullanılmıştır?

- A) Doktor, saçlarımın vitamin eksikliğinden döküldüğünü söyledi.
B) Bilim adamlarına göre gülmek ömrü uzatıyor.
C) Annesi, kendi kızının yaptıkları için ona çok kızdı.
D) Yemeği tatmadı çünkü tadını sevmiyordu.

8. Çekim ekleri eklendiği sözcüğe yeni bir anlam kazandırmaz. Ancak eklendiği sözcüğün diğer sözcüklerle bağ kurmasını ve cümlede farklı görevler üstlenmesini sağlar. Yapım ekleri ise eklendikleri sözcüklere yeni anlamlar kazandırır.

Buna göre altı çizili sözcüklerden hangisi hem çekim hem de yapım eki almıştır?

- A) Kertenkelenin kuyruğunu kesmişlerdi caniler.
B) Hayvanlar âleminin nadide türlerindedir aslanlar.
C) Leopar deseni çantalarda kullanılırdı.
D) Çizgilerinde, bir hayvandan esinlenilmiştir.

İSİM ÇEKİM EKLERİ

- İsmlere, isim soylu sözcüklere ve gövde durumundaki sözcüklere getirilen eklerdir. Eklendikleri sözcüklerin cümle içerisindeki görevlerini belirler.

ÇOĞUL EKİ

- İsmin karşıladığı nesnenin sayısının birden fazla olduğunu belirtir. İsimlerden sonra gelen "-ler/-lar" eki çoğul ektir.

Örnek:

- Çocuklar, evler, arabalar, yıllar, kitaplar, insanlar, aileler, yollar, kalemler, kızlar...

Örnek:

- Çobanlar toplanmış, hayvanların durumunu konuşmuşlardı.

Not: "-ler/-lar" çoğul eki, eklendiği isme temel anlamı olan çokluk anlamının dışında bazı anlamlar da katmaktadır. Bu anlamlardan bazıları şunlardır: benzerlik, abartma, aile, grup, saygı, yaklaşıklık, alay, küçümseme...

Soru: Çoğul eki "-ler/-lar" hangisinde cümleye çokluk anlamının dışında bir anlam katmıştır?

- Sabahlara kadar ders çalıştı.
- Oyuncular bu kez çok iyi oynamadı.
- Gençler bahçede top oynuyor.
- Adamlar her istediklerini yapıyordu.

Çözüm: A seçeneğinde çoğul eki olan "-ler/-lar" cümleye abartma anlamı katmıştır. B seçeneğinde "oyuncular", C seçeneğinde "gençler", D seçeneğinde "adamlar" sözcüğünde "-ler" eki sözcüğe çokluk anlamı katmıştır.

İYELİK (AİTLİK) EKLERİ

- İsmin karşıladığı nesnenin kişiye veya bir başka varlığa bağlı ve ait olduğunu gösterir. İyelik ekleri şahıslara göre farklılık gösterir. Şahıslara göre iyelik ekleri şunlardır:

İyelik Ekleri	Tekil Şahıslar
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tekil Şahıs → -m / -im / -um / -üm 2. Tekil Şahıs → -n / -in / -un / -ün 3. Tekil Şahıs → -ı / -i / -u / -ü / -sı / -su / -sü
	Çoğul Şahıslar
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Çoğul Şahıs → -mız / -miz / -muz / -müz 2. Çoğul Şahıs → -nız / -niz / -nuz / -nüz 3. Çoğul Şahıs → -ları / -leri

Örnek:

- kalem - im → 1. tekil şahıs iyelik eki
- kalem - in → 2. tekil şahıs iyelik eki
- kalem - i → 3. tekil şahıs iyelik eki
- kalem - imiz → 1. çoğul şahıs iyelik eki
- kalem - iniz → 2. çoğul şahıs iyelik eki
- kalem - leri → 3. çoğul şahıs iyelik eki

Not: Bir ekin iyelik eki olup olmadığını anlamak için, eki alan sözcükten önce "benim, senin, onun, bizim, sizin, onların" sözcüklerinden uygun olanını getirmek gerekir. Sözcük, eki alan sözcükle tamlama oluşturursa ek, iyelik ektir.

Örnek:

- Evin çok büyükmüş. → (sen n evin → 2. tekil şahıs iyelik eki)

Örnek:

- Bahçemiz çok bakımsızdı. → (bizim bahçemiz → 1. çoğul şahıs iyelik eki)

İyelik eklerini belirtme hâl eki (-i hâli) ile karıştırmamak gerekir.

Örnek:

- Oyuncağı güzelmiş. (Kimin oyuncacı? → onun oyuncacı → iyelik eki)
- Oyuncağı aldık. (Neyi? → oyuncacı → hâl eki)
- İyelik ekleri ile kişi eklerini de birbirine karıştırmamak gerekir. İyelik ekleri isimlere, kişi ekleri fiillere gelir.

Soru: "Gözlerin" sözcüğüne gelen eklerle ilgili aşağıdaki yorumlardan hangisi doğrudur?

- Sözcüğe önce çoğul eki, sonra da 2. tekil şahıs iyelik eki gelmiştir.
2. çoğul şahıs iyelik ekini almıştır.
- Sözcüğe önce çoğul eki, sonra da 3. tekil şahıs iyelik eki gelmiştir.
3. tekil şahıs iyelik ekini almıştır.

Çözüm: Göz - ler - in → Senin gözlerin

çoğul eki 2. tekil şahıs iyelik eki

Bu sıralama A seçeneğinde belirtilmiştir.

CEVAPLI TEST - 3

1. Niçin kondun a bülbül
Kapımdaki asmaya
Ben yarimden ayrılmam
Götürseler asmaya
- Bu dizelerde altı çizili sözcüklerden hangisi ayrılma (çıkma) hâl eki almıştır?**
- A) kondun B) asmaya
C) yarimden D) götürseler
2. İsimlerin ve isim soylu kelimelerin sonuna gelerek onları diğer isimlere, edatlara, fiillere bağlayan; cümle içerisindeki görevlerini belirleyen, ait oldukları kişilerin ve isimlerin durumlarını belirten eklerle isim çekim ekleri denir.
- Buna göre aşağıdaki cümlelerin hangisinde isim çekim eklerinden biri kullanılmamıştır?**
- A) Bizi karşılamak için kapıya geldi.
B) Otobüse nefes nefese yetiştiler.
C) Eski İstanbul'da ne güzel günler yaşanmış.
D) Yarın kitapçı nasıl gelecek?
3. "-i" eki aşağıdakileri hangisinde farklı bir işlevde kullanılmıştır
- A) Kalem çok ucuza almış, pahalıya sarmıştı.
B) Defteri çok yıpranmıştı, bu yüzden kullanmak istemiyordu.
C) Evi yarın boyayacaklar, öbür güne de taşınacaklarmış.
D) Bilgisayarı servise gönderdi, tableten çalışıyordu.
4. I. Buralara veda edeli yanımıza gelmemiştii.
II. Ağaçtan yere üç elma düştü.
III. Çocuklarını canından bile çok severdi.
IV. Ağlayan, bir çocuk görürsen endişelenme!
- Yukarıdaki cümlelerin hangisinde hâl eki almış bir sözcük yoktur?**
- A) I B) II C) III D) IV

5. İsimlerin hâl eki almamış hâllerine yalın hâl denir. Çoğul eki, yapım eki ya da iyelik eki gibi ekler alan isimler de hâl eki almadığı sürece yalın hâlde sayılır. "Çocuklar hızlıca içeriye girmeye başladı." cümlesinde "çocuklar" sözcüğü çoğul eki almasına rağmen yalın hâldedir.

Buna göre aşağıdaki altı çizili sözcüklerden hangisi yalın hâldedir?

- A) İnsan önce hayata anlam yüklemelidir.
B) Canını sıkmadan yaşamayı öğreneceksin.
C) Eve varır varmaz beni aramalısın.
D) Annesi önümüzdeki hafta dönecekmiş.

6. I. "mi" soru eki kendinden ön eki sözcükten ayrı yazılır.
II. "mi" soru eki "mı mu, mü" şeklinde de yazılabilir.
III. "mi" soru eki "nı" eki katmadığı takdirde kendinden önceki sözcüğe birleşik yazılır.
V. "mi" soru ekinden sonra gelen çekim ekleri ayrı yazılır.

Yukarıda numaralandırılmış cümlelerden hangileri yanlış bir bilgi vermiştir?

- A) I ve II B) II ve III
C) III ve IV D) I ve IV

7. Aşağıda isimler ve aldıkları hâl ekleri eşleştirilirken bir yanlışlık yapılmıştır.

İsim	Aldığı ek
Kalem	Ayrılma hâl eki
Akşama	Bulunma hâl eki
Nuru	Belirtme hâl eki
Ülkede	Yönelme hâl eki

Verilen eşleştirmenin doğru olması için hangi iki ismin yeri değiştirilmelidir?

- A) Akşama - Ülkede
B) Akşama - Nuru
C) Kalem - Nuru
D) Ülkede - Kalem

SÖZCÜĞÜN YAPISI

- Türkçede kelimeler, yapı bakımından üç gruba ayrılır: basit, türemiş ve birleşik.

BASİT SÖZCÜKLER

- Sözcüğün anlamını değiştiren herhangi bir ek (yapım eki) almamış, başka bir sözcükle birleşmemiş sözcüklere basit sözcükler denir.

Örnek:

- yüz → basit → Ek yok
- yüzler → basit → Çoğul eki almış
- yüzü → basit → İyelik eki almış
- yüzde → basit → Hâl eki almış

» Basit sözcükler, çekim eki (çoğul eki, hâl ekleri, iyelik ekleri) alabilir.

TÜREMİŞ SÖZCÜKLER

- Fiil veya isim köklerine sözcüğün anlamını değiştiren ekler (yapım ekleri) getirilerek oluşturulan sözcüklere türemiş sözcükler denir.

Örnek:

- yazlık → türemiş
- sözcü → türemiş
- gözlük çü → türemiş
- sevgisizlik → türemiş

Bir tane yapım eki almış sözcükler

Bir en fazla yapım eki almış sözcükler

» Türemiş sözcükler, en az bir tane yapım eki alır.

Not: "-lı, -lık, -sız, -cı, -gi, -deş, -gan," vb. ekler, eklendikleri sözcüklerin anlamını değiştirir. Bu ekler yapım ekleridir.

Soru: Aşağıdaki kelimelerden hangisi yapı bakımından diğerlerinden farklıdır?

- A) Vergi B) Odaya
C) Sessizlik D) Bahçeli

Çözüm: "Odaya" sözcüğü yapı bakımından diğerlerinden farklıdır. "Vergi, sessizlik, bahçeli" sözcüklerindeki altı çizili ekler yapım eki olduğundan bu sözcükler türemiş yapıdadır. "Odaya" sözcüğündeki ek ise çekim ekidir ve sözcük yapım eki olmadığından basit yapıdadır.

BİRLEŞİK SÖZCÜKLER

- İki ya da daha çok kelimenin bir araya gelip kaynaşmasıyla oluşan yeni anlamlı sözcüklere birleşik sözcükler denir. Birleşik sözcükler birleşik isim ve birleşik fiil olarak ikiye ayrılır.

Örnek:

- aslan + ağız → aslanağız → birleşik
- akşam + üzeri → akşamüzeri → birleşik
- huzur + evi → huzurevi → birleşik
- seyir + etmek → seyretmek → birleşik
- köpek + balığı → köpek balığı → birleşik
- kuru + fasulye → kuru fasulye → birleşik
- dil + bilgisi → dil bilgisi → birleşik
- hafta + sonu → hafta sonu → birleşik

» Birleşik sözcükler çoğunlukla bitişik yazılır. Ayrı yazılan birleşik sözcükler de vardır.

Not: Ses olayı olan birleşik sözcükler bitişik yazılır.

Örnek:

- cuma + ertesi → cumartesi

Sözcükler birleşirken ses düşmesi ("ertesi" sözcüğündeki "e" sesi düşmüştür.) olmuştur. Bu yüzden birleşik sözcük, bitişik yazılmıştır. Bu sözcük aynı zamanda birleşik isimdir.

- fark + etmek → fark etmek

Sözcükler birleşirken herhangi bir ses olayı gerçekleşmemiştir. Bu yüzden birleşik sözcük, ayrı yazılmıştır. Bu sözcük birleşik fiildir.

Soru: Ses olayı olan birleşik sözcükler bitişik yazılır.

Aşağıdaki birleşik kelimelerden hangisi bu kurala göre oluşturulmuştur?

- A) Konargöçer B) Kuzeybatı
C) Affetmek D) Hanımeli

Çözüm:

Konar + göçer → Ses olayı yok.

Kuzey + batı → Ses olayı yok.

Af + (f) + etmek → Ses türemesi var. "f" sesi türemiştir.

Hanım + eli → Ses olayı yok.

İSİMLER (ADLAR)

- Evrendeki canlı ve cansız varlıkları, duygu ve düşünceleri, durumları, olguları, bütün bunların birbiriyle olan ilgilerini karşılayan sözcüklere **isim (ad)** denir.

VARLIKLARA VERİLİŞİNE GÖRE İSİMLER

Özel İsimler

- Dünyada bir benzeri daha olmayan, tek bir varlığı karşılayan adlara **özel isimler** denir.

Örnek:

- › Ahmet, Ersoy, Türk, Çin, Merkür, İzmir, Üsküdar, İslamiyet, Avrupa, Akdeniz, Van Gölü, Ağrı Dağı, Kaşığı, Sarıkız...

Özel İsimlerin Toplandığı Başlıklar:

- › Kişi isimleri ve soy isimleri
- › Ulus, ülke, gezegen, yıldız isimleri
- › Dil, din, mezhep, tarikat isimleri
- › İl, ilçe, belde, köy, mahalle, sokak isimleri
- › Bölge, kıta, ülke, deniz, okyanus, göl, ırmak, dağ, geçit, ova, yayla isimleri
- › Kitap, dergi, gazete isimleri
- › Hayvanlara verilen isimler ...

Cins İsimler (Tür İsimleri)

- Aynı türden varlıkların birini, bir bölümünü ya da tümünü karşılayan adlara **cins isimleri** denir.

Örnek:

- › Kalem, masa, defter, kupa, şişe, telefon, ayakkabı, pencere, kalem, el kalem, göz, eldiven, doktorluk, kırmızı, elma, su..

Cins İsimlerin Toplandığı Başlıklar:

- › Araç gereç isimleri (eldiven, çivi, matkap, vida...)
- › Eşya, renk isimleri (koltuk, halı; mavi, yeşil, sarı...)
- › Bitki isimleri (çiçek, ağaç, meşe, gül, ihlamur...)
- › Hayvan adları (kedi, tavşan, sincap, eşek...)
- › Organ isimleri (el, kol, göz, kulak, diş, burun...)
- › Giyecek, yiyecek, içecek isimleri (kazak, etek; köfte, pilav; ayran, süt...) ...

VARLIKLARIN SAYILARINA GÖRE İSİMLER

Tekil İsimler

- Çoğul eki (-ler / -lar) almamış, aynı türden tek bir varlığı karşılayan adlara **tekil isimler** denir.

Örnek:

- › Ağaç, ev, dolap, yüz, kış, televizyon...

Çoğul İsimler

- Çoğul eki (-ler/-lar) alabilen, aynı türden birden çok varlığı karşılayan adlara **çoğul isimler** denir.

Örnek:

- › Ağaçlar, evler, dolaplar, yüzler, kışlar...

Topluluk İsimleri

- Biçimce tekil, anlamca birden çok varlığı karşılayan adlara **topluluk isimleri** denir.

Örnek:

- › Orman, aile, meclis, sürü, kabile, ordu, ulus, kurul...

VARLIKLARIN OLUŞUNA GÖRE İSİMLER

Somut İsimler

- Duyu organlarımızla algılayabildiğimiz varlıklara verilen adlara **somut isimler** denir.

Örnek:

- › Hava, su, çiçek, çukurluk, top, gaz, elma, klavye, parmak...

Soyut İsimler

- Zihni izde taşıladığımız, duyu organlarımızla algılayamadığımız varlıklara verilen adlara **soyut isimler** denir.

Örnek:

- › Rüya, sevinç, mutluluk, keder, üzüntü, akıl, zekâ, ruh, melek, Tanrı, iyilik...

Not: Bir varlığın somut olabilmesi için sadece bir duyu organımızla algılanabilmesi yeterlidir. Mesela "hava" sözcüğünü beş duyu organımızla algılamamız olanaksızdır. Sadece dokunma duyumuz yardımıyla onu hissetmemiz, onun somut olması için yeterlidir.

Soru: Aşağıda isim türleri ile ilgili oluşturulmuş tablonun hangi seçeneği doğrudur?

	Somut İsim	Soyut İsim	Özel İsim	Cins İsim
A)	Balık	Deniz	Van	İnsan
B)	Şeker	Sevgi	Ayça	Kedi
C)	Rüya	Hava	Minnoş	Okul
D)	Pencere	Hayal	İnsan	Renk

Çözüm: A seçeneğinde "deniz" in soyut, C seçeneğinde "rüya"nın somut ve "hava"nın da soyut, D seçeneğinde de "insan"ın özel isim olduğu bilgisi yanlıştır. B seçeneğinde verilen sözcüklerin hepsi altına yazıldıkları başlıkları karşılamaktadır.

CEVAPLI TEST – 5

1. Aşağıdakilerin hangisinde "umut" sözcüğü somut bir isimdir?

- A) Bütün umudum yavaş yavaş öldü.
B) Sen benim bu dünyadaki tek umudumdun.
C) Tek umudumuz sınavı kazanabilmektir.
D) Umut, annesini de alarak ablasına gitti.

2. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde tür adı olan sözcük, özel ad olarak kullanılmıştır?

- A) En sevdiğim arkadaşım Deniz, bugün geliyor.
B) Denizde yüzmek havuzda yüzmekten eğlenceli.
C) En sevdiğim renk maviydi.
D) Bugün Minnoş hep uyudu.

3. Perdesiz pencerelerine vuran güneş ona rmızı gözlü bir canavar şekli veriyord. Ve y k k duvarlı bir bahçenin ortasında, arap bir kaleyi veya boş bırakılmış bir konağı andı an hüzünlü bir ihtişamı vardı.

I
II
III
IV
V

Numaralandırılan sözcüklerden hangileri isim göreviyle kullanılmıştır?

- A) I ve III
B) II, III ve IV
C) I, III ve V
D) II, IV ve V

4. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde hem çoğul isim hem de topluluk ismi vardır?

- A) Grubun en başarılıları ödüllendirildi.
B) Bahçedeki güller iyice açılmıştı.
C) Bütün öğretmenler odadaydı.
D) Bayramdan önce işlerin bitmesi gerekiyor.

5. Aşağıdakilerin hangisinde altı çizili olan cins isim bir türün tamamını kastedecek şekilde kullanılmamıştır?

- A) Çiçekler hiç solmasın, yeryüzünde.
B) Roman sağlam bir üslupla oluşturulmuş.
C) Bazı bakteriler mikrop üretir.
D) Sigara sağlığa zararlıdır, kullanmamalıyız!

6. Aşağıdaki altı çizili sözcüklerden hangisi topluluk ismi olmadığı hâlde cümle içindeki kullanımıyla topluluk anlamı kazanmıştır?

- A) Meclis bugün toplanıyor.
B) Ordunun en önemli görev üvenliği sağlamaktır.
C) Kafile hâ de ray ziyarete gidiyorlar.
D) Oku bil i y rışmasına gidiyordun.

7. I. Eşyaların bir kısmını dağıttım.
II. Sevincinden elindeki bardağı yere düşürdü.
III. Memlekete uçakla haftaya gideceğim.
IV. Çok fazla parası olmadığı için ayın sonunu getiremiyor.

Numaralandırılmış cümlelerin hangisinde hem somut hem de soyut isim bir arada kullanılmıştır?

- A) I
B) II
C) III
D) IV

8. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde topluluk ismi kullanılmıştır?

- A) Okulun çatısı ve kolonları onarılıp sağlamlaştırıldı.
B) Kurtuluş Savaşı, bu millete millet olma bilincini kazandıran bir dönüm noktasıdır.
C) Geçenlerde Ordu'da meydana gelen sel, tüm ülkeyi üzdü.
D) Gelecekler diye ne çok pasta yapmışsın, anne!

İSİM TAMLAMALARI

- En az iki ismin bir araya gelerek tek bir adın karşıladığı şeyleri belirten söz gruplarına **isim tamlaması** denir.

Örnek:

- Kuşun kanadı, romanın başı, evin çatısı, karın izi, yolun sonu...

- En az iki isimden oluşan isim tamlamaları, iki ögeden oluşur: tamlayan, tamlanan.

Örnek:

- kavanozun kapağı kedinin tırmık izleri
tamlayan tamlanan tamlayan tamlanan

- İsim tamlamalarında, tamlamayı oluşturan sözcükler arasındaki ilişki çeşitli eklerle ya da eksiz sağlanır. Tamlamayı oluşturan sözcüklerin ek alıp almama durumlarına ve kullanılan isimlerin ikiden fazla olmasına göre isim tamlamaları üç başlıkta ele alınır.

BELİRTİLİ İSİM TAMLAMASI

- Tamlayanın ve tamlananın ek aldığı isim tamlamalarıdır. Tamlayan ilgi hâli eki (-ın / -nın), tamlanan da iyelik eklerinden birini (-ım, -ın, -ı, -sı, -ımız, -ınız, -ları) alır.

Örnek:

- Yağmurun yağışı, Masanın ayağı, Kal min ucu, Çocuğun odası

- Belirtili ad tamlamasında tam ayan ile tamlananın yeri değişebilir.

Örnek:

- Sözleri tükendi artık adamin. (adamin sözleri)
tamlanan tamlayan

- Belirtili isim tamlamasında tamlayan ile tamlanan arasında farklı sözcükler girebilir.

Örnek:

- Bahçenin yıkık duvarı tekrar örüldü.
tamlayan tamlanan

- Bu tamlamalarda tamlayan ya da tamlanan birden fazla olabilir.

Örnek:

- Soruların zorluğu ya da kolaylığı tartışılabilir.
tamlayan tamlanan tamlanan
- Odanın ve balkonun pencereleri değiştirilecek.
tamlayan tamlayan tamlanan

BELİRTİSİZ İSİM TAMLAMASI

- Tamlayanı eksiz olan isim tamlamalarıdır. Bu tür tamlamalarda tamlayan ek almaz ancak tamlanan iyelik ekini alır.

Örnek:

- Yol boyu, Saç tokası, Sınıf panosu, Parmak işareti

- Belirtisiz isim tamlamasında tamlayan tamlananın neden yapıldığını, neye benzediğini ve nedenini (sebebinin) belirtir.

Örnek:

- Gül suyu (Tamlayan tamlananın neden yapıldığını belirtir.)
- Örgü peyniri (Tamlayan tamlananın neye benzediğini belirtir.)

ZİNCİRLEME İSİM TAMLAMASI

- İkiden fazla ismin birbirine bağlandığı isim tamlamalarıdır. Tamlayan ya da tamlanan kendi içinde tamlama oluşturur

Örnek:

- Saç b yası → belirtisiz isim tamlaması
Saç boyasının rengi → zincirleme isim tam.
tamlayan tamlanan
- Okulun kapısı → belirtili isim tamlaması
okulun kapısının kolu → zincirleme isim tam.
tamlayan tamlanan

Soru: "Akdeniz'in suları Karadeniz'inkinden tuzludur." cümlesindeki tamlamanın benzeri aşağıdakilerin hangisinde vardır?

- Gerçek yolu sonunda buldu.
- Oğlu, onun bir parçasıdır.
- Doğru duvar yıkılmaz.
- O yolu kimse kullanmıyor.

Çözüm: Cümlede "Akdeniz'in suları" tamlamasında tamlayan da tamlanan da ek aldığından, bu ifade belirtili isim tamlamasıdır. Seçeneklerde de sadece B seçeneğindeki "onun bir parçası" ifadesi belirtili isim tamlamasıdır. Tamlamada tamlayan ve tamlanan arasında "bir" sözcüğü girmiştir.

Akdeniz'in suları → belirtili isim tamlaması
tamlayan tamlanan

Onun (bir) parçası → belirtili isim tamlaması
tamlayan tamlanan

ZAMİRLER (ADILLAR)

- İsimlerin yerini tutan, isimlerin yerine kullanılabilen, isimlerin aldığı tüm çekim eklerini alabilen sözcük ya da ekler **zamir (adıl)** denir.

Örnek:

- › Ahmet ve Kaan bu konuda bilgi sahibidir.

Onlar

- Zamirler sözcük hâlinde ve ek hâlinde olmak üzere iki başlık altında sınıflandırılır.

SÖZCÜK HÂLINDEKİ ZAMİRLER

Kişi (Şahıs) Zamirleri

- İnsan isimlerinin yerini tutan zamirlerdir.

Örnek:

- › O, bize gelecek sen de gel.

- Türkçede kullanılan “ben, sen, o, biz, siz, onlar” sözcükleri kişi zamirleridir.

- “Kendi” sözcüğü dönüşlülük zamiridir ve kişi zamiri olarak kabul edilir. “Kendi” zamiri, kişi zamirlerinden biriyle beraber kullanılırsa cümleye pekiştirme anlamı katar.

Örnek:

- › Kendi işimi kendim gördüm. (Pekiştirme anlamı)

İşaret (Gösterme) Zamirleri

- Doğadaki varlıkların yerini işaret yoluyla tutan zamirlerdir.

Örnek:

- › Kalem yazmı or. → Şu yazmıyor.

- Türkçede kullanılan “bu, şu, o, bunlar, şunlar, onlar, buraya, şuraya, oraya, burası, öteki, beriki” sözcükleri başlıca işaret zamirleridir.

- Not: “O” sözcüğü, insan adlarının yerine kullanılıyorsa **kişi zamiri**, başka varlıkları anlatmak için kullanılıyorsa **işaret zamiri** olur.

Belgisiz Zamirler

- Adların yerini belli belirsiz tutan zamirlerdir. Hangi ismin, hangi varlığın yerini tuttuğu belli değildir.

Örnek:

- › Tiyatroya birçoğu gelmedi, birkaçı gelmişti.

- Türkçede kullanılan “herkes, bazıları, başkası, hepsi, biri, birkaçı, kimse, birçoğu, birazı, çoğu, öbürü” sözcükleri belli başlı belgisiz zamirlerdir.

- Not: Belirsizlik bildiren sözcükler isimden önce gelip o ismi belirtirse zamir değil, sıfat olur.

Soru Zamirleri

- Adın yerini soru yoluyla tutan zamirlerdir.

Örnek:

- › Ankara'daki geziye **kim** gelecek? (**Ali, Ayşe, Sevgi**)

- Türkçede kullanılan “kim, kimi, ne, nereye, hangi, hangisi, kaç, kaçısı...” sözcükleri, cümlede soru zamiri olarak kullanılmaktadır. Soru zamirleri ad çekim ekleriyle çekimlenebilir.

EK HÂLINDEKİ ZAMİRLER

İyelik (Sahiplik) Zamirleri

- Bir varlığın adının sonuna geerek o varlığın kime, neye ait olduğunu biliren ek hâlindeki zamirlerdir.

1. tekil: -m/ m/-im/-um üm	1. çoğul: -mız/-miz/-muz/ -müz
2. tekil: n/-in un/-ün	2. çoğul: -nız/-niz/-nuz/-nüz
3. ek : -ı/-i/-u/-ü, -sı/si/-su/-sü	3. çoğul: -ları, -leri

Örnek:

- › Odam akşam güneşini almıyor. (**benim odam**)
- › Elbet bir gün **yolumuz** oraya düşer. (**bizim yolumuz**)

İlgi Zamiri (-ki)

- Belirtili isim tamlamalarında, tamlayana gelerek tamlanan durumundaki adın yerini tutan ek hâlindeki “-ki” zamiridir.

Örnek:

- › Akdeniz'in suları Karadeniz'in sularından tuzludur.
tamlayan tamlanan
- Akdeniz'in suları Karadeniz'in^{ki}nden tuzludur.
(“Su” adının yerini tutuyor.)

- Not: İlgi zamiri olan “-ki” ile sıfat yapan “-ki” karıştırılmamalıdır. Sıfat yapan “-ki” cümleden çıkarıldığında yerine bir ad konulamaz. Bağlaç olan “ki” de her zaman kendinden önceki sözcükten ayrı yazılır.

Örnek:

- › Balkondaki çiçekleri sulamıştık. (**sıfat**)
- › Balkondakileri sulamıştık. (**ilgi zamiri**)
- › Balkona git ki biz de çiçeği sulayabilelim. (**bağlaç**)

SIFATLAR (ÖN ADLAR)

- İsimlerden önce gelerek onların niteliklerini, durumlarını, sayılarını ve ölçülerini belirten sözcüklere **sıfat (ön ad)** denir.

Örnek:

- güzel kız, kırık masa, birkaç eşya, yarım ekmek
- İşlevleri ve anlamları bakımından sıfatlar iki gruba ayrılır: niteleme sıfatları, belirtme sıfatları.

NİTELEME SIFATLARI

- İsimlerin önüne gelerek onların renklerini, durumlarını ve biçimlerini gösteren sıfatlara **niteleme sıfatları** denir.

Örnek:

- Mavi kapı → Varlığı (kapı) renk bakımından nitelemiştir.
- Yıkık duvar → Varlığı (duvar) durum bakımından nitelemiştir.
- Dikdörtgen kapı → Varlığı (kapı) şekil, biçim bakımından nitelemiştir.
- İsme sorulan "Nasıl?" sorusunun cevabı, niteleme sıfatını belirtir.

Örnek:

- Tahta kapı → Nasıl kapı? → tahta (sıfat)
- Yeşil otlar → Nasıl otlar? → yeşil (sıfat)

BELİRTME SIFATLARI

- Adların önüne gelerek onları işaret, sayı, belirsizlik ve soru yönüyle belirten sıfatlara **belirtme sıfatları** denir.

Örnek:

- Şu kızlar, beş ekmek, bazı işler, nasıl soru
- Belirtme sıfatları, dört başlık altında incelenir: işaret sıfatları, sayı sıfatları, belgisiz sıfatlar, soru sıfatları.

İşaret Sıfatları

- İsimlerden önce gelerek onları işaret yoluyla belirten ve "Hangi?" sorusuna cevap veren sıfatlara **işaret sıfatı** denir.

Örnek:

- bu yol, o okul, diğer anahtar, öteki ev
- "Bu, şu, o, öteki, beriki..." gibi sözcükler, ismi belirttiğinde işaret sıfatı olur.

Not: İşaret sıfatları, isim çekim eklerini kesinlikle almaz. İsim çekim eklerini aldıklarında isimleşirler. Çokluk eki de isim çekim eki olduğuna göre işaret sıfatlarının çoğul hâlleri de kesinlikle yoktur.

Örnek:

- O kitabı alabilir miyim? (O → sıfat)
- Onları alabilir miyim? (Onları → zamir)

Sayı Sıfatları

- İsimlerden önce gelerek onların sayılarını, sıralarını, eşit bölümlerini, parçalarını belirten sözcüklere **sayı sıfatı** denir.

Örnek:

- üç top, beşinci yıl, birer dilim, yüzde elli hisse
- Sayı sıfatları dört başlık altında incelenir.

Asıl Sayı Sıfatları: Varlıkları, hiçbir ek almadan tam sayı olarak belirten ve "Kaç?" sorusuna cevap veren sayı sıfatlarıdır.

Örnek:

- altı yıl (Kaç yıl?)
- b ş gün (Kaç gün?)

Sıra Sayı Sıfatları: İsimlerin sıra bakımından sayılarını belirten sayı sıfatlarıdır. "Kaçıncı?" sorusuna cevap verir.

Örnek:

- beşinci sıra
- altıncı ders

Üle tirme Sayı Sıfatları: Varlıkların eşit olarak paylaşılmasını belirten sayı sıfatlarıdır. "Kaçar?" sorusuna cevap verir.

Örnek:

- dörder sayı
- sekizer sınıf

Kesir Sayı Sıfatları: İsimleri kesirli bir biçimde belirten sayı sıfatlarıdır. "Kaçta kaç?" sorusuna cevap verir.

Örnek:

- yüzde iki faiz
- yarım kaşık

Soru: Aşağıdaki cümlelerin hangisinde sayı sıfatı yok tur?

- İkişer adım attıktan sonra durakladılar.
- Müsait olduğu bir hafta evine ziyarete gideceğiz.
- Herkese yetmesi için pastayı altı dilime ayırdı.
- Rejime girdiği günden beri her gün çeyrek ekme yiyor.

Çözüm: A seçeneğindeki "ikişer" sözcüğü üle tirme sayı sıfatı, C seçeneğindeki "altı" sözcüğü asıl sayı sıfatı, D seçeneğindeki "çeyrek" sözcüğü de kesir sayı sıfatına örnektir. B seçeneğindeki "bir" sözcüğü sayı sıfatı değildir. "Bir" sözcüğü varlığın sayısını net bir şekilde belirttiğinde sayı sıfatı olur.

Soru Sıfatları

- Varlıkları soru yoluyla belirten sıfatlara **soru sıfatları** denir.

Örnek:

- › Kaçınıcı soru zordu?
- › Hangi meyveyi seversin?
- › Hangi caddede oturuyorsun?
- › Günde kaç bardak çay içiyor?

✍ Not: Fiilden önce gelerek soruyu fiile soran veya soru yoluyla ismin yerini tutan sözcükler soru sıfatı değildir.

Örnek:

- › Sen hangisini seçtin? (“Hangisini” sözcüğü soru sıfatı değildir çünkü sözcük ismin yerini tutmuştur.)
- › Yarışmada kaçınıcı oldun? (“Kaçınıcı” sözcüğü soru sıfatı değildir çünkü soru fiile sorulmuştur.)

Belgisiz Sıfatlar

- Adların önüne gelerek onları tam olarak değil de aşağı yukarı, belli belirsiz belirten sözcüklere **belgisiz sıfatlar** denir.

Örnek:

- › Birkaç arkadaş yemeğe gittik.
- › Bazı günler kendimi yalnız hissediyorum.
- › Bir gün sizi görmeye geleceğim.
- › Hiçbir zaman taviz vermedi.

- “Birkaç, bazı, bir, hiçbir, birçok, biraz, birtakım, kimi, çoğu, fazla, tüm, her...” gibi sözcükler, belgisiz sıfat olarak kullanılır.

✍ Not: “Bir” sözcüğü varlığın sayısını yani bir tane olduğunu belirtirse asıl sayı sıfatı, “herhangi bir” anlamına gelirse belgisiz sıfattır.

Örnek:

- › Başvurular bir gün içinde alındı. (Asıl sayı sıfatı)
- › Bir akşamüstü kahve içmeye beklerim. (Belgisiz sıfat)

- › Özel isimlerle birlikte kullanılan meslek, akrabalık, unvan, saygı ve lakap bildiren ifadeler de sıfattır. Bu sıfatlar, unvan sıfatları olarak adlandırılır. Bu sıfatlar isimlerden önce yazılabildiği gibi isimlerden sonra da yazılabilir. → Doktor Salih, Ertuğrul Öğretmen, Gazi Osman, Nene Hatun...

SIFATLARDA PEKİŞTİRME

- Niteleme sıfatlarının anlam bakımından güçlendirildiği sıfatlara **pekiştirme sıfatları** denir. Sıfatlarda pekiştirme, iki yolla yapılır:

- › Niteleme sıfatının ilk ünlü harfinden sonra “m, p, r, s” harflerinden uygun olanı konulup kalan heceler yerine bu sıfatın tamamı yazılarak yapılır.

Örnek: uzun yol → upuzun yol, mavi elbise → masmavi elbise, siyah göz → simsiyah göz

- › Aynı sözcüğün tekrarıyla oluşturulan ve sıfat görevinde kullanılan ikilemelerle yapılır.

Örnek: İri iri elmalar, sıra sıra dağlar, iri yarı çocuk, yarım yamalak konu

SIFAT TAMLAMALARI

- Bir sıfat ile bir ismin oluşturduğu söz gruplarına **sıfat tamlaması** denir.

Örnek:

- › Güzel insan yalnız yaş m, küçük el, birkaç kalem, kısa saç al pa ak, üçer elma, şu okul...

- Sıfat tamlama arında önce sıfat sonra da isim gelir. Sıfat tamlayan, isim de tamlanandır. Tamlayan da tamlanan da birden çok sözcükten oluşabilir.

Örnek:

- › çarşaf gibi deniz
sıfat isim
(tamlayan) (tamlanan)
- › sarı yapraklar ve çiçekler
sıfat isim
(tamlayan) (tamlanan)

Soru: Aşağıdaki cümlelerin hangisinde birden fazla sıfat tamlaması vardır?

- O kitap, haziran ayında basılacakmış.
- Şehir hastanesi, bu bölge için tasarlanmış.
- Yağlı boyalarını al ve atölyeye gel!
- Hocamızın muazzam evi dört katlıdır.

Çözüm: A seçeneğinde “o kitap”, B seçeneğinde “bu bölge”, C seçeneğinde “yağlı boyalarını” ve D seçeneğinde de “muazzam evi, dört katlı” ifadeleri sıfat tamlamasıdır. Buna göre birden fazla sıfat tamlaması olan cümle, iki sıfat tamlaması bulunan D seçeneğidir.

Hocamızın muazzam evi dört katlıdır.
sıfat tamlaması sıfat tam.

A seçeneğindeki “haziran ayı”, B seçeneğindeki “şehir hastanesi”, D seçeneğindeki “hocamızın evi” ifadeleri isim tamlamasıdır.

CEVAPLI TEST – 13

1. Aşağıdakilerin hangisinde “ki” bağlacının yazımı yanlıştır?

- A) Soğuk su içmiş olmalı ki hasta olmuş, bunun başka bir açıklaması yok gibi.
- B) Sana iş buldum ki kimseye muhtaç olmayasın, bunu farklı yorumlama sakın.
- C) Öyle anlaşılıyorki sen gelmeyeceksin, beklemenin bir anlamı yok.
- D) Günü güzel geçmiş ki çok mutlu görünüyor, inşallah da öyledir!

2. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yazım yanlışı vardır?

- A) 1972’de, o lisede beraber okuyorduk.
- B) Pazara Nuran da gelecek.
- C) Sohbetde önemli kişilerin adı geçti.
- D) Turgut’tan parayı alabilirsene haberim olsun.

3. Aşağıdaki cümlelerden hangisinde “k” bğlacı diğerlerinden farklı bir anlamda kullanılmıştır?

- A) Bu ev, geçen sene yapılmış ki oldu ça modern bir tasarıma sahip.
- B) Ahmet, her zaman oku yürüyerek gider ki sağlıklı kalmak is or.
- C) Siz de benim gibi yemek yapmayı seviyor musunuz ki tariflerimi paylaşabilirim.
- D) Bu kitap, yazarın en iyi eserlerinden biri ki kesinlikle okumalısın.

4. İpucu: Cümleden “de”yi çıkardığımızda cümlenin anlamı tamamen bozuluyorsa bu ektir, anlam bozulmayıp daralıyorsa bu bağlaçtır.

Bu ipucundan yola çıkarak aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir yazım yanlışı olduğunu söyleyebiliriz?

- A) Bu toplantıya Ali’de katıldı mı?
- B) Kitabım Yusuf’ta kalmış.
- C) İznik de Osmanlının başkenti olmuştur.
- D) O da başarılı bir öğrenci değil miydi?

5. Aşağıdakilerin hangisinde “de” yanlışı yazılmıştır?

- A) Gidip de dönmek var, gelip de görmemek var bu hayatta.
- B) Kalemim sen de kalmış, önemli değil ama yarın alırım senden.
- C) Dün de gelmedin, bugün de gelmedin, biliyorum ki yarın da gelmeyeceksin.
- D) Dolap da tıka basa dolu, bu bizi bir iki ay idare eder diye düşünüyorum.

6. Aşağıdakilerden hangisinde “ki”nin yazımı ile ilgili bir yanlışlık yapılmıştır?

- A) Oysa ki durumu çok iyi değildi.
- B) Gel ki beraber yol alabilelim
- C) Durma ki yola çıkabil lim.
- D) Başar ki sana g venimiz g ri gelsin.

7. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yazım yanlışı yoktur?

- A) Buralar da top oynanmaz, bunu size daha nasıl anlatabilirim?
- B) Karabük’te küçük illerimizden biri, şirin ve samimi bir şehrimiz.
- C) Gelipte bana yardım mı ettin ki şimdi de benden yardım istiyorsun.
- D) “Hakkârî’de Bir Mevsim” kitabını muhakkak okumalısın!

8. 1897 yılının Nisan ayı başlarında Ömer Şevki bey, oğlunu o günlerde subay çocukları için açılan Eyüp Sultan Askerî lisesinde özel bölüme yatılı olarak yerleştirir. Yeni usule göre öğretim yapılan bu okul da eğitim dili Fransızcadır.

Bu metinde aşağıdakilerin hangisiyle ilgili bir yazım yanlışı yapılmamıştır?

- A) Kişi adlarından önce ve sonra gelen unvanlar, saygı sözleri
- B) Belli bir tarih bildiren ay ve gün adları
- C) Bulunma durum eki “-da, -de”nin yazımı
- D) Kurum, kuruluş ve kurul adları

SORU İŞARETİ (?)

- Soru eki veya soru sözü içeren cümle veya sözlerin sonuna konur.

Örnek:

- › Sosyal ortam düşünüldüğünde benzer olaylar günümüzde de yaşanabilir mi?

- Soru bildiren ancak soru eki veya sözü içermeyen cümlelerin sonunu konur.

Örnek:

- › Polis arkasından koştu, seslendi:
— Memleket?

- Bilinmeyen, kesin olmayan veya şüpheyle karşılanan yer tarih vb. durumlar için kullanılır.

Örnek:

- › Yunus Emre (1240? - 1320) Türk tasavvuf edebiyatının öncü isimlerindedir.

✍ Not: Soru anlamı taşıyan birden fazla cümlelerin bir arada olduğu cümlelerde soru işareti en sona konulur.

Örnek:

- › Balat'tan mı, Çengelköy'den mi, Beşiktaş'tan mı gelir bu sesler?

ÜNLEM İŞARETİ (!)

- Sevinç, kıvanç, acı, korku, şaşma gibi duyguları anlatan cümle veya ifadelerin sonuna konur.

Örnek:

- › Ne mutlu Türk'üm diyene! (Sevinç)
- › Tabii, o gün sen de oradaydın! (Şaşkınlık)

- Seslenme, hitap ve uyarı sözlerinden sonra konulur.

Örnek:

- › Ordular! İlk hedefiniz Akdeniz'dir, ileri!
- › Ey arkadaş! Nasıl oldu bu işler?

✍ Not: Ünlem işareti, seslenme ve hitap sözlerinden hemen sonra konulabileceği gibi cümlelerin sonuna da konabilir.

Örnek:

- › Zeynep! Bekle biraz ben de geliyorum.
Zeynep, bekle biraz ben de geliyorum!

- Alay, kinaye ve küçümseme anlamı kazandırılmak istenen sözden hemen sonra yay ayraç içinde ünlem işareti kullanılır.

Örnek:

- › Geçen sene yaptığı gibi bu sene de çok (!) çalışacakmış.

Soru: Aşağıdaki cümlelerden hangisinin sonuna farklı bir noktalama işareti getirilmelidir?

- A) Yaptığı bütün resimleri senelerce gizli bir odada saklamış
- B) Nasıl güzel bir kitap bulmuş güzel kızım
- C) Okuduğu bütün makaleleri bir sır gibi tutuyordu akılda
- D) Yürüdüğü bütün yollar çiçek açıyordu ama o farkında değildi

Çözüm: A, C ve D seçeneklerinin sonuna "Tamamlanmış cümlelerin sonuna nokta konur." kuralından hareketle nokta; B seçeneğinin sonuna "Sevinç, kıvanç gibi duyguları anlatan cümlelerin sonuna ünlem konur." kuralından hareketle ünlem işareti getirilir.

TIRNAK İŞARET (" ")

- Başka bir kimden ve a yazıdan olduğu gibi aktarılan sözler tırnak içine alınır.

Örnek:

- › Necati Cumalı "Şiirle başladım edebiyata. Ben istesem de istemesem de şiir her zaman bende başta gelen yerini korumuştur." diyerek önceliğinin şiir olduğunu belirtmiştir.

✍ Not: Tırnak içindeki alıntının sonunda bulunan işaret (nokta, soru işareti, ünlem işareti vb.) tırnak içinde kalır.

- Cümle içerisinde eserlerin ve yazıların adları ile bölüm başlıkları tırnak içine alınır.

Örnek:

- › Yakup Kadri'nin "Yaban"ını okudunuz mu?
- › Kitabın "Biçim Bilgisi" bölümünde sanki bazı konular eksikti.

- Özel olarak vurgulanmak istenen sözler tırnak içine alınır.

Örnek:

- › Bu da yeni "nezakat" kuralı galiba!

✍ Not: Tırnak içine alınan sözlerden sonra gelen ekleri ayırmak için kesme işareti kullanılmaz.

Örnek:

- › Oğuz Atay'ın "Tutunamayanlar"ını yorumlayabilir misiniz?

Bandrol Uygulamasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 5 inci maddesinin ikinci fıkrası çerçevesinde bandrol taşıması zorunlu değildir.

İvedik Organize Sanayi 1518 Sok. Matbaacılar Sitesi
Mat-Sit İş Merkezi No.:2/20 Yenimahalle / ANKARA
Telefon: 0 312 384 20 33 Belgegeçer: 0312 342 23 58
WhatsApp: 0 505 925 57 81
www.editoryayinevi.com | bilgi@editoryayinevi.com

